

NOVÁ ŠKOLA

ROMANO SUNO 2011

www.novaskola.org
www.romanosuno.cz

Děkujeme hlavním partnerům soutěže Romano suno 2011 za finanční i materiální podporu

We would like to thank all the partners of Romani Suno 2011 Competition for their financial and material support

Děkujeme partnerům putovní výstavy Romano suno 2011 a sponzorům věcných odměn pro vítěze soutěže

We would like to thank the partners of the touring exhibition Romano Suno 2011 and to the sponsors of the material awards for the winners of this competition

Děkujeme spolupracovníkům z Městské knihovny Prachatice, Městské knihovny v Železném Brodě a Městské knihovny v Praze v její pobočce Smíchov za čas a energii, kterou věnovali organizaci putovní výstavy ve svých prostorách

We would like to thank our colleagues from the Municipal Library of Prachatice, the Municipal Library in Železný Brod and the Municipal Library of Prague - the Smíchov Branch, for the time and energy which they have devoted to the organizing of the touring exhibition at their premises

Vážení čtenáři a příznivci soutěže Romano suno 2011,

letošní události ve Šluknovském výběžku nám připomněly, že bezkonfliktní soužití majoritní společnosti s menšinami založené na etnickém, náboženském, sociálním principu nebo životním stylu je pro demokracii trvalou výzvou. Výzvou, jejíž naplnění vychází z ochoty hledat oboustranně přijatelná řešení, která jsou nejednou postavená na tvrdých kompromisech. Porozumění je pak předpokladem pro nalezení řešení. Recept na jeho dosažení zůstává neměnný – vzájemný dialog odehrávající se na partnerském základě.

Nová škola, o. p. s. se prostřednictvím literární a výtvarné soutěže Romano suno již 14 let snaží takový dialog v české společnosti vyvolat. Z podpory, které se nám v tomto roce od našich partnerů dostalo, je zřejmé, že v našem úsilí nejsme sami.

Byl bych rád, kdyby umělecké výtvary obsažené v tomto sborníku vyvolávaly ve vás, jeho čtenářích, především odhodlání a víru. Odhodlání měnit svět, ve kterém žijeme, k lepšímu a víru, že jej změnit dokážeme.

Děkuji všem za podporu a přeji příjemný umělecký zážitek

Petr Vrzáček

Předseda správní rady Nové školy, o. p. s.

Dear readers and supporters of the Romano Suno 2011 Competition,

This year's events in the Šluknov area have reminded us that a non-conflicting coexistence of a majority society with minorities based on ethnical, religious or social principles or life style is a permanent challenge to democracy. It is a challenge whose meeting arises from the willingness to look for mutually acceptable solutions which are many a time based on great compromise. Understanding is then a prerequisite for finding a solution. The recipe for its reaching remains unaltered – mutual dialogue based on partnership.

Nová škola, o. p. s. has been trying trying to arise such a dialogue in the Czech society through the literary and art competition Romano Suno for 14 years already. Judging from the support we have achieved this year from our partners, it is obvious that we are not alone in this effort.

I would be happy, if the works of art included in this almanac, arose in you, as its readers, foremost determination and hope. The determination to change the world we are living in for the better and the hope that we are able to change it.

I would like to thank everyone for their support and wish you a pleasant artistic experience

Petr Vrzáček

The Head of the Board of Directors of Nová škola, o. p. s.

OBSAH

O Romano suno	6
Vítězné literární příspěvky z ročníku 2011	8
Vítězná výtvarná díla ročníku 2011	20
Vítězné literární příspěvky z ročníku 2010	35

CONTENTS

About Romano Suno	6
Awarded Literary Entries of the Year 2011	8
Awarded Art Entries of the Year 2011	20
Awarded Literary Entries of the Year 2010	35

ROMANO SUNO

Romano suno – Romský sen je literární a výtvarnou soutěží pro děti základních škol a dětských domovů ze všech koutů České republiky. Organizujeme ji od roku 1997 díky podpoře řady donorů. Záštitu nad letošním ročníkem převzal oblíbený český spisovatel Petr Šabach.

V soutěži dáváme příležitost romským dětem, které ještě umí romsky, uplatnit tuto dovednost veřejně a popsat svět kolem sebe. Pro mnohé z dětí je účast v literární soutěži vůbec prvním setkáním s psanou podobou romštiny. Musejí se tedy při psaní příspěvků vyrovnávat s nemalými obtížemi, stejně jako dospělí – obvykle rodiče nebo školní asistenti pedagogů, kteří jim v tom pomáhají. Přesto dokážou nástrahy romské gramatiky překonat a vydávají svědectví o tom, co se jim nebo jejich rodině přihodilo, co jim vyprávěli doma, co nebo koho mají rádi. ... Obsah příspěvků závisí na zadaných tématech, která jsou pro každý rok jiná. Letošní účastníci si mohli vedle volného tématu vybrat z těchto:

Jak žije naše rodina

Co si myslíš o lidech, jsou k tobě dobří nebo špatní?

Co mě baví a jak se učím

Víš, co je slovo „romipen“?

Děti soutěží ve třech kategoriích podle věku (1.–3. ročník, 4.–6. ročník, 7.–9. ročník). V tomto roce jsme dali příležitost i středoškolákům – bohužel jsme však od nich žádný příspěvek nedostali. Literární soutěž je doplněna i o soutěž výtvarnou. Té se účastní všechny děti, které mají chuť texty svých spolužáků převést do světa barev. S jejich výtvy se seznámte v barevné příloze této publikace.

Texty v romštině překládáme do češtiny (v případě, že českou verzi textu nedodal sám autor nebo autorka) a ty nejlepší i do angličtiny.

Vítězné příspěvky vybrala na konci října 2011 odborná porota tvořená spisovatelem Petrem Šabachem, romským spisovatelem Emilem Cinou, spisovatelkou Irenou Obermannovou, nadějnou pěveckou hvězdou Janem Bendigem a romskou vysokoškolskou studentkou Renatou Berkyovou.

Začtěte se tedy do krátkých příběhů a poznejte jejich prostřednictvím život romských dětí u nás. Přejeme Vám příjemné chvíle strávené s naším sborníkem.

2011

Romano Suno – the Romani Dream is a literary and art competition for children at basic schools and children's homes from all over the Czech Republic. We have been organizing the competition since 1997 thanks to the support of a number of donors. This year it is held under the auspices of a popular Czech writer Petr Šabach.

In this competition we give a chance to these Romani children who can still speak Romani language, can apply this skill publicly and describe the world around them. For many children taking part in this literary competition is the very first encounter with the written form of the Romani language. They then have to overcome considerable difficulties in writing their entries, as well as the adults – usually their parents or teachers' assistants, who are helping them. In spite of this, they are able to overcome the pitfalls of Romani grammar and they bear witness about things which have happened to them or their families, what they have been told at home, or whom they like. ... The contents of the entries depend on the assigned topics, which are different every year. This year's participants could, besides an open topic, choose from the following:

How My Family Live

What You Think about People Who Are Nice or Bad to You

What I Like Doing and How I Study

Do You Know What the Word Romipen Means?

Children compete in three categories according to their age (1st–3rd class, 4th–6th class, 7th–9th class). This year we have given the opportunity also to secondary school students, unfortunately we have not received any entries from them. The literary competition is accompanied by an art competition as well. All children who are interested in transferring the entries of their classmates into the world of colours take part. You can see their work in the colour supplement of this publication.

The texts in Romani are translated into Czech (should the author or authoress not supply the Czech version themselves) and the best are translated into English.

The awarded entries were selected by a jury, consisting of the writer Petr Šabach, the Romani writer Emil Cina, the female writer Irena Obrmannová, the promising singing star Jan Bendig and the Romani university student Renáta Berkyová, at the end of October 2011.

Read yourselves into the short stories then and learn through them about the life of the Romani children in our country. We wish you pleasant moments spent with our almanac.

Romano suno 2011

Výsledky literární soutěže

I. KATEGORIE: 1. – 3. třída ZŠ

1. místo

Denis Kandráč, Klub Zeferino, Valašské Meziříčí

2. místo

Kevin Kandráč, Klub Zeferino, Valašské Meziříčí

3. místo

Dana Pechová, Klub Zeferino, Valašské Meziříčí

Oskar Hangurbadžo, Základní škola Majakovského, Prostějov

Vanesa Červeňáková, ZŠ Horní Tanvald, Údolí Kamenice 238, Tanvald

II. KATEGORIE: 4. – 6. třída ZŠ

1. místo

Natálie Rusnáková, ZŠ a MŠ Nám. 28 října, Brno

2. místo

Zdeněk Pohlodko, ZŠ a MŠ Plánková 430, Strakonice

3. místo

Tomáš Tulej, Klub Zeferino, Valašské Meziříčí

III. KATEGORIE: 7. – 9. třída ZŠ

1. místo

Patrik Zsiga, ZŠ, Školní náměstí 100/5, Ústí nad Labem

2. místo

Markéta Lacková, ZŠ praktická, Česká Lípa, Moskevská 679

3. místo

Miroslav Škvára, ZŠ a MŠ Plánková 430, Strakonice

I. KATEGORIE: 1. – 3. třída ZŠ

1. místo

Denis Kandráč, Klub Zeferino, Masarykova 291, Valašské Meziříčí, 757 01

Jak žije moje rodina

Jmenuji se Denis Kandráč a chodím do 3. A. Mám ještě tři sourozence. Společně hodně zlobíme. Naše maminka se s námi pořád jen rozčiluje. Moji nejmladší bratři jsou dvojčata. Jeden se jmenuje Adrian a druhý Derek. Chodí do školky, ale ne moc rádi. Pokaždé ráno brečí, když je tam odvádí. Pomalu si už ale zvykli, našli si tam mnoho přátel. Velice rádi poslouchají Michaela Jacksona. Můj nejstarší bratr se jmenuje David, hraje na klarinet a saxofon už čtyři roky. Můj tatínek a maminka nás mají hodně rádi. Máme velkou rodinu, všechny je mám rád. Já také hraju na kytaru a zpívám. Tatínek mě přihlásil do hudební školy, jsem za to moc šťastný. Můj otec taky hraje na kytaru a zpívá, jsme hudebnická rodina. Když se všichni sejdeme, tak se jen hraje, jen matky na nic nehrají.

Sar dživel miri familia

Vičínav man Denis Kandráč, u phirav adre 3. A. Hin man mek trin phrala. Sam ča muršora, pheñori amen nane. Amari daj amenca chal but cholí. Mire terneder phralora hine dvojňatki. Jek pes vičinel Adrian, u o aver Derek. Phiren andre školka. Naphiren odoj rado. Roven sar odoj majinen te džal. Ale akana peske polokores sikhlile hoj odoj lenge hin tiš mištes. Imar peske arakhle kamaraten. Rado šunen le Michael Jackson. Miro nekphureder phral pes vičinel David. Bašavel pro klarinetos the pro saxafonos imar štar berš. Miro dadoro the miri dajori amen igen but rado dikhen. Hin amen bari fajta. savoren rado dikhav. Me tiš bašavav pre gitara the gil'avav. O dad man diñas andre hudebno škola. A me som barikano. Miro dad tiš bašavel pre gitara the gil'avel. Sam lavutariko fajta. Te amen savore dikhas ta pes ča mulatinel the bašavel. Ča o daja na bašaven pre nisoste.

How My Family Live

My name is Denis Kandráč and I go to 3. A. class. I have three other siblings. Together we are very naughty. Our mummy is getting angry with us all the time. My youngest brothers are twins. One is called Adrian and the other Derek. They go to nursery school but they do not like it much there, they cry every morning when they are to go there. They have slowly got used to it though, they have found a lot of friends there. They like listening to Michael Jackson very much. My oldest brother's name is David, he has been playing the clarinet and the saxophone for four years already. I also play the guitar and sing. My daddy has enrolled me at a music school, I am very happy for it. My father plays the guitar and sings as well, we are a musical family. When we all get together, we just play, only the mothers don't play any instruments.

2. místo

Kevin Kandrač, Klub Zeferino, Masarykova 291, Valašské Meziříčí, 757 01

Jak žije moje rodina

Jmenuji se Kevin Kandrač a je mi 9 let. Chodím do 3. A na ZŠ Masarykova. Rád hraji na klavír a také rád zpívám. Navštěvuji proto uměleckou školu. Mám dva starší sourozence: bratra a mladší sestru, já jsem nejmladší. Jsem mamčin miláček, tak mi maminka říká. Můj otec má dvě zaměstnání. Pracuje ve dvanáctihodinových směnách jako lisař a taky vyučuje zpěv u nás na škole v pěveckém kroužku. Všichni chodíme k němu do pěveckého kroužku. Zúčastnili jsme se již mnoha koncertů. Vyhrali jsme mnoho pěveckých soutěží, mimo jiné jsme vyhrali jako škola i cenu Gypsy Spirit za mimoškolní aktivity, které s námi dělá můj otec v klubu Zeferino. Jsem moc šťastný, že mám tak úžasně rodiče. Moje maminka taky pracuje v klubu Zeferino.

Sar dživel miri familia

Vičínav man Kevin Kandrač u hin mange eňa berš. Phirav andre 3. A pre ZŠ Masarykova. Rado giľavav the bašavav pro klaviris. Phirav adre umělecko škola. Hin man mek jekh phureder phral the jekh pheň tiš hiňi phureder. Me som nekterneder. Som lakero mazličkos. Avka mange phenel mri daj. Miro dad kerel duj buta. Kerel lisaris dešduj ori andre fabrika the sikhavel adaj pre škola pěvecko kružkos. Phiras ke leste savore te giľavel. I mar amen ehas but koncerti. Vikheldam but khelibena kaj pes giľavelas. Vikheldam he ke Praha pro Gypsy Spirit, vaš o mimoškolna aktiviti so amenca kerel miro dad andro klubos Zeferino. Som but rado hoj hin man kajsi lachi daj the dad. Miri daj tiš kerel buti andro Klubos Zeferino.

How My Family Live

My name is Kevin Kandrač and I am 9 years old. I study in the 3. A. class at Masarykova Basic School. I play the piano and I like singing too. I go to music school. I have got two older siblings, a brother and a sister younger than him, I am the youngest. I am my mum's blueeyed boy, so does my mummy say. My father has two jobs. He works on twelve-hour shifts as a press operator and he also teaches singing at our school in the choir. We all go to his choir. We have already taken part at many concerts. We have won a lot of music competitions, among others we have, as a school, won the Gypsy Spirit Award for after-school activities, which my father does with us in the club Zeferino. I am very happy that I have such terrific parents. My mummy also works in the Zeferino Club.

3. místo

Dana Pechová, Klub Zeferino, Masarykova 291, Valašské Meziříčí, 757 01

Co mě baví

Jmenuji se Dana Pechová a je mi 9 let. Ve škole mě baví matematika a hudební výchova. Ráda pomáhám mamince s úklidem. Mám ještě mladšího brášku, jmenuje se Erik. Máme ho moc rádi. Ráda chodím do dětského klub Zeferino, pracuji v něm hodné tety. Dělají s námi domácí úkoly a pak si s námi hrají. Strašně ráda tancuji a zpívám. Ráda chodím do pěveckého kroužku, který vede můj strýček. Mému bratrovi jsou 2 roky. Přála bych si mít ještě sestřičku, se kterou bych si mohla hrát. Díky klubu Zeferino mám mnoho přátel.

So mange hin pre dzeka

Vičínav man Dana Pechova u hin mange eňa berš. Andre škola man bavinel e matematika the e hudebka. Rado šigitinav mira dajorake khere te spratinel. Hin man mek cikneder phraloro vičinel pes Eričkus, igen rado les dikhas. Rado phirav andro klubos Zeferino, hin adaj lache biba so amenca keren o ulohi the bavinen pes amenca. Mek radeder khelav the giľavav. Phirav te giľavel mire bačiha adro kružkos. Mire phraleske hin 2 berš. Kamľomas bi mek pheňora so bi man laha šaj bavinavas. Hin man bud kamarada andro klub Zeferino.

What I Like Doing

My name is Dana Pechová and I am 9 years old. At school I enjoy mathematics and music lessons. I like helping my mommy tidying up. I also have got a younger little brother, his name is Erik. We like him very much. I like going to the children club Zeferino, nice aunts work there. They do homework with us and then they play with us. I like dancing and singing very much. I like going to the choir, which leads my uncle. My brother is two years old. I wish I had a little sister still, whom I could play with. Thanks to the Zeferino club I have a lot of friends.

II. KATEGORIE: 4. – 6. třída ZŠ

1. místo

Natálie Rusnaková, ZŠ a MŠ nám. 28 října, Brno

Zážitek z prázdnin

O prázdninách jsem byla s paní učitelkou Marcelou a Irenkou na stanovém táboře v Kačlehách. Hráli jsme si na indiány. Nejslavnější indián byl Geronimo, ten nás učil indiánskému životu a bojovali jsme za svobodu Apačů. A bojovali jsme proti zlým bílým vojákům.

Táborové hry vymýšlela paní učitelka Marcela, říkali jsme jí Makina. Irenka byla hlavní vedoucí tábora. Nemohla jsem si zvyknout říkat jim jménem.

Tábor byl v lese a večer jsem měla někdy strach, hlavně při nočních hrách. Můj oddíl se jmenoval Kerečové a naše totemové zvíře byl bobr.

Moc mi chutnal indiánský chléb, který jsme pekli na ohni a byl omotaný na tyči. Často jsme se oblékali a pomalovali jako indiáni a vyráželi na indiánskou stezku. Naběhali jsme hodně kilometrů, moc mě to bavilo a bylo to hodně napínavé jako ve filmu. Hodně jsem se dozvěděla o indiánech – byli velcí chudáci, když je vojáci vyháněli a zabíjeli.

Na táboře jsem dostala nové indiánské jméno – „ta, která se včelami tančí“, protože mě při hře v lese pobodaly včely. To byl ale tanec.

Na táboře byli samí gádžové – jen já, Marek a Iza jsme byli Romové. Na táboře se mi hrozně líbilo a dokonce mám novou kamarádku Janu, se kterou si píšeme. Teď zase chodím do školy a učitelkám opět vykám. Ale už se těším na příští prázdniny, až pojedu s Makinou a Irenkou do Kačleh na tábor.

So předidilom pro prázdnini

Pro prázdnini samas le učitelkenca la Marcelaha the la Irenkaha pro šatrengero taboris andro Kačleki. Kaj pes bavinahas pro indiana. Nekhirešno indianos has o Geronimo. Jov amen sikhavelas sar dživenas o indiana o Apači.

Marahas pes kamukeri le parne bibachtale slugadženca. O taborova hri thočas jekhetanes e učitelka e Marcela amen la vičinahas Makina. E učitelka Irenka has e šerali pro taboris.

O táboris has andro veš. Rači pes daravas sar pes bavinahas pro indiana. O džene so has manca andre jekh grupa ta pes vičinahas Kečerové u pre amaro totemos has o Bobros. But mange chutñinelas o indiansko maro so amen pekahas pre jag. Buterval pes urahas a malinahas a džahas palo maribnaskro drom. But, but dur denašahas, but man oda bavinelas. Has oda lačo sar andre mozi.

But pes dodžanl'om sar o indiana dživenas. Has bare čore manuša, kana len o slugađa avri marenas the murdarenas. Pro taboris man dine nevo nav, „koja so le včelencu khele!“ vaš oda sar pes bavinahas andro veš ta man o včeli danderde Palis oda has kheliben.

Pro oda taboris has buter gadže niž Roma, le Romendar odoj somas ča me, o Markus the e Iza. Pro taboris mange has but lačhes. Hin man adarig kamaratka Jana, pisinas peske.

A akana phirava andre škola the sikhľulavav. Phenav tumenge imar akana man hin bari loš sar džava aver berš pro taboris pale.

My Holiday Experience

In the summer I was at a tent camp in Kačlehy with teachers Macela and Irenka. We played at Indians. The most famous Indian was Geronimo, he taught us the Indian way of living and we were fighting for the Apache freedom. And we fought against the bad white soldiers.

The teacher Marcela made up the camp games, we called her Makina, Irena was the head camp leader. I could not get used to calling them on their first names.

The camp was in a forest and I was sometimes afraid in the evenings, mainly during the night games. My group was called the Keres and our totem animal was a beaver.

I very much liked Indian bread, which we baked over the camp fire wound around a pole. We often dressed as Indians and painted ourselves as Indians and set out on Indian paths. We ran a lot of kilometers, I enjoyed it very much and it was as exciting as in a film. I have learnt a lot about Indians – they were very poor fellows when the soldiers chased them out and killed.

I got a new Indian name at the camp “Dances with Bees” because I got stung by bees during one of the games. What a dance that was.

There were only the “gadžo” except me, Marej and Iza, who are Romani. I liked it very much at the camp and I have even made a new friend called Jana, we keep in touch through writing now. I go to school again now and we call the teachers on their surnames again. But I am already looking forward to next holiday when I go with Makina and Irenka to the summer camp in Kačeh.

2. místo

Zdeněk Pohlodko, ZŠ a MŠ Plánková 430, Strakonice

Já a můj táta

Mám rád svého tátu. Nejsme spolu dlouho. Teprve od jara. Předtím jsem byl u strejdy. Teď už bych měl být u táty natrvalo. Užili jsme si hezké léto. Táta mě učil jezdit na kole, chodili jsme na vycházky, jezdili autem na výlety a hodně si povídali.

Teď se bojím, že táta půjde za něco do vězení. Snad všechno dobře dopadne.

Me the miro dad

Rado dikhav mire dades. Na sam peha jekhatanes igen but, som paš o dad aprilostar. Anglal kada dživavas paš o bačis. Akana bi kamavas te ačhol paš o dad imar furt. Zadžidžilam peha šukar ñilaj. O dad man sikhavelas te phirel pro biciglos, phiras avri andro foros, le motorihia pro viletu u but amenge vakerahas. Akana darav, hoj o dad kerdã vareso vaš soske džala te bešel bertena. Može hoj sa doperla mištes u o dad ačhela khere.

My dad and I

I like my dad. We have not been together for long. Just since the spring. I used to stay with my uncle before. I should stay with my dad for good. We had a nice summer together. My dad taught me to cycle, we went for walks, went on trips by car and talked a lot.

Now I am afraid that my dad has done something and he will go to prison. Hopefully everything turns out well.

3. místo

Tomáš Tulej, Klub Zeferino, Valašské Meziříčí

Romství

Jmenuji se Tomáš Tulej a je mi 11 let. Rád zpívám a sportuji, můj nejoblíbenější sport je hokej. Taky rád hraju hry na počítači. Mám moc hodné rodiče. Mám je moc rád. Mám čtyři sourozence. Já jsem se narodil jako druhý. Nejstarší se jmenuje David. Oba dva chodíme na stejnou školu a také do klubu Zeferino. Chtěl bych vám napsat něco o tom, co je to romipen.

Romipen je život Romů. Jejich písně, vaření, romská hymna, kočovný život, kterým Romové žili kdysi. Je to vlastně způsob života, kterým Romové žijí. Romové mají své tradice, písně halgatů, u kterých si pobřečí. Říkala mi to moje teta. Já jsem hodně pyšný na to, že jsme Rom.

Romipen

Vičínav man Tomáš Tulej u hin mange deš u jekh berš. Rado gil'avav, sportinav, but rado bavnav hokej. Mek radereder bavnav hri pro počítačis. Hin man igen lachi daj the igen lacho dad. Igen but len rado dikhav. Hin man štar phrala. Me uli'om sar dujto. Miro nekhureder phral pes vičinel David. Soduj džene phiras pre jekh škola u tiš andro klubos Zeferino. Kamavas bi tumenge te pisinel vareso pal oda soda hin Romipen. O Romipen oda hin oda sar dživen o Roma. Lengera gil'a, taviben, romaňi himna, čirlatuno dživipen le romengero kana phirenas gav gavestar le grajenca the le verdanenca. Hin oda dživipen savo o Roma dživen dži adadives varekhaj. Le Romen hin peskera sokaša, halagatovi paš save o Roma roven, kada mange phend'as e miri nena. Me som but rado hoj som Rom.

Romipen

My name is Tomáš Tulej and I am 11 years old. I like singing and doing sports, my favourite sport is hockey. I also like playing computer games. My parents are very kind. I like them very much. I have four siblings. I was born as a second child. The oldest one is called David. We both go to the same school and also to the club Zeferino. I would like to tell you what Romipen is about.

Romipen is the live of the Romani. Their songs, the cooking, the Romani anthem, the migratory life, which the Romani have once lived. It is really the way the Romani live their life. Romani have their traditions, "halgatovy" during which they have a good cry. My aunt has told me so. I am very proud of being a Romani.

III. KATEGORIE: 7. – 9. třída ZŠ**1. místo**

Patrik Zsiga, ZŠ, Školní náměstí 100/5, Ústí nad Labem

Letím do vesmíru

Tomuhle jsem nevěřil ani já. 30. února 2012 nás nečekaně navštívili američtí vojáci. Byli dva a měli s sebou jednoho psa, který furt štěkal. Koukal jsem jako tele na nová vrata. Co tu chtějí??? Naštěstí uměli česky. Oznámili mi, že si mám sbalit a odjet s nimi do Washingtonu, že poletím do vesmíru. Kdo je tady blázen? Já, nebo oni?? Utíkal jsem do koupelny dát si studenou sprchu. Určitě je to sen. Ale když jsem vykoukl z okna, pořád tam ještě čekali. Běžel jsem za maminkou, ta si samozřejmě myslela, že si vymyslím. Při pohledu z okna nevěřila svým očím a omdlela jako špalek. V panice jsem do batohu naházela to nejdůležitější (aspoň jsem si to myslel) a pelášil dolů. Doma jsem zanechal vzkaz, že se brzy vrátím.

Nasedli jsme do limuzíny, odjeli na letiště a rovnou odletěli do Washingtonu. Když jsme přijeli k Bílému domu, řekli mi, že půjdu spát, abych měl na zítřek dostatek energie. Brzo ráno, ještě za tmy, mě odvezli k raketě. Při navlékání do skafandru mě napadlo, jestli to vůbec přežiju.

Nastoupil jsem do rakety a začalo odpočítávání. Deset, devět, osm, sedm, ... Cítil jsem se jako bůh. Už jsme ve vesmíru, všude kolem tma, jenom hvězdy se třpytily jako korálky. Byl jsem ten nejšťastnější Rom na světě. Dozví se o tom celý svět. Nic lepšího mě v životě nemohlo potkat!!!

Džav andro vesmiros

Kaleske na kam'om te pa'al aňi me. Andro trandato februaros andro berš 2012, ňisostar nič k'amende avle o americika slugađa. Has duj u has lenca rikono so furt bašolas. Dikhavas sar dilino. So adaj kamen??? Džanenas te del duma the čečhika. Phende mange kaj mange kamav te lel peskere veci u kaj lenca kamav te džal andro Washington, hoj urňisaluva andro vesmiros. Ta so som dilino me? Abo on? Denaš'om andre kupelňa pes te morel šilale paňeha. Kada hin ča suno mange phenavas, ale kana dikh'om pal e blaka furt odoj užarenas pre ma. Denaš'om pal e daj, u oj mange na pa'and'ila. Kana dikh'la pal e blaka napa'atalas peskere jakhenge u meng'isali'la. Sig-sigate mange thođom andro kufros sa o veci so mange kampena u denaš'om pal lende. Khere muk'om o lil hoj maj avava pale kaj pal ma te na daran. Beš'am andro motoris u ge'am pro letiskos u urňisali'lam ko Washigton. Kana doava'om kijo „Bílý Dům“ phende mange kaj te džav te sovel kaj man te avel pro tajsa zor. Sig tosara uš'if'om mek avri has rat the liğende man paš e raketa. Sar mange uravas o skafandros, takoj andre gođi mange džalas či predživava me kada. Gej'om andre, andre raketa u chudle te rachinel deš, eňa, ocho, efa... Šunavas man sar o Del. ňisostar nič somas andro vesmiros všadzig pašal ma has e ka'li rat the o čerčeňora labonas sar o miriklore. Somas oda neklošaleder Rom pre luma. Dodžanel pes pal oda ca'li luma. Nič feder man andro miro dživipen imar našti avri anel!!!

I Am Flying Into the Space

Even I could not believe this. February 30, 2012 American soldiers visited us unexpectedly. They were two and had a dog with them, who was barking all the time. I was standing there gaping like an idiot. What

are they upto??? Fortunately, they could speak Czech. They announced that I was to pack up my things and go to Washington with them, that I was to fly into the space. Who's gone mad here? I or they?? I ran for the bathroom to take a cold shower. This must be a dream but when I peaked out of the window, they were still waiting there. I ran to my mummy but she thought I was making this up of course. She could not believe her eyes when she looked out of the window and she passed out. In panic I threw the most essential (or so I thought) things into my rucksack and dashed down the stairs. I left a note at home that I would be back soon.

We got into a limousine car and drove to the airport and flew directly to Washington. When we reached the White House, they told me that I shall go to sleep so that I had enough energy for the following day. Early in the morning, when it was still dark, they took me to the space rocket. When I was putting on the space suit, it occurred to me, whether I shall survive this.

I had got into the space rocket when the countdown started. Nine, eight, seven... I felt like a god. We are in the space already, all darkness around, only the stars are glittering like beads. I was the happiest Romani in the world. The whole world shall know about this. Nothing better could ever happen to me!!!

2. místo

Markéta Lacková, ŽŠ praktická, Česká Lípa, Moskevská 679

Jak žije moje rodina

Tento článek je o mně a o mojí rodině.

Já jsem Cikánka a jsem na to hrdá. Mám se v rodině moc dobře. Celá naše rodina je kamarádká, upřímná a spolehlivá. Hlavně drží pohromadě, tak to má být.

Akorát se nám v rodině nedávno stala tragédie. Moji rodiče a příbuzní měli bouračku a nemůžeme se s tím pořádkem smířit. No jo, takový je život. Ale díky Bohu to moji rodiče a moje sestra přežili. Celé je to na dlouhé povídání.

Já jsem normální holka, která přemýšlí o životě, co bude a co nebude. Nemám moc těžký život, teda mám, ale to, co mají jiní Romové, to u nás není.

Ani my nejsme moc bohatá rodina, my žijeme tak, jak se nám hodí s penězi. Když táta s mámou berou peníze, tak zaplatí to, co mají, a nakoupí jídlo. Co zbyde, tak nechají, protože pak je období, kdy musíme pomáhat ostatním rodinám. Proto se rodina musí naučit držet pohromadě, jinak to není rodina úplná.

My Romové máme některé věci v krvi. V rodině odmala zpíváme, tancujeme a hlavně o prázdninách se společně často setkáváme.

Nelíbí se nám, jak druzí Cikáni dělají jenom velkou ostudu. V naší rodině je hodně dětí, ale jsme čistotní, upravení, a tak se nám nelíbí, že nás hází do jednoho pytle s těmi zlými Cikány. A to není hezké. Když pak Češi vidí Cikánku nebo Cikána, tak si myslí, že patří mezi ně. Moje mamka a tatka každou chvíli doma říkají, že na ně někdo z bílých pokřikoval a nadával jim.

Já bych si prostě přála jen jedno. Aby žil můj milý brácha a můj synovec. Můj brácha Tomášek umřel při té autonehodě. Byly mu čtyři roky a byl to moc šikovný a hezký chlapeček. Můj synovec Jakub, který taky umřel,

tomu bylo 8 měsíců a ten si moc života neužil. Proto bych si přála, aby oba žili, moc v naší rodině chybějí. Naše rodina už není taková jako dřív.

To je asi všechno, ale ne úplně všechno o naší rodině, ale to by bylo na další vyprávění.

Přeji vám moc štěstí do života a také, aby se vám tento článek líbil. Víím, že jsou tam chyby, ale to už mi tak nevadí, protože člověk je moc zamýšlený, když píše.

Sar dživel miri familia

Som romňi u naladžava man vaš oda. Dživel pes mange mištes mira famelijaha. Amari famelija hiňi but lachi. Likeras pes jekhetanes u oda hin but. Ačhilas pes hoj andre amari famelija hin akana bari tragedija. Miro dad the miri daj u the aver džene andal amari famlija pes viburinde andro motoris, našti pre oda bisteras. Palikerav le Devleske hoj miro dad, miri daj the e cikňi pheň oda prediđile.

Me som čhajori, so but duminel pal o đivipen so hela the na. Nane man but pharo đivipen, abo hin man pharo đivipen ale na avka sar le avre Romen oda avka k'amende nane. Amen tiš na sam barvali famelija dživas avka kaj te vilikeras le lovenca. Kana e daj th'ó dad chuden o love sa len the potinen u cinen o chaben. Oda so lenge ačhol ta garuven, anglal oda te bi varekaske kampelas te šigitinel andal amari famelija. Vaš oda kempel le famelijenge te sikh'lol te dživel savore jekhetanes, bo palis oda nane famelija. Amem le Romen hin kajse sokaša andro rat sakoneske te šigitinel. Andre amari famelija ciknevarbatar gilavas, khelas u kana amen le čhavoren hin o prazdnini ta pes sakovar sđzas jekhetanes. Napatinel pes amenge sar o aver Roma keren ča bari ladž. Andre amari famelija hin but čhavore, ale sam žuže, urde mištes u vaš oda pes amenge napatinel sar amen o gadže čhivkeren andro jekh gono le avre romenca so pes na džanen te likerel, kada lendar nane šukar. Bo palis, kana o gadžo dikhel la romaňa čha abo čhas ta peske duminel hoj perel maškar kola na lače Roma. Miri daj the miro dad imar masovar khere phenenas hoj pre lende avri vareko vrikinelas u rakinelas. Me bi kamavas ča jekh, kaj te dživel miro kedvešno phraloro the mira pheňakerakero čhavo. Miro phral o Tomáš mulas kana pes viburinde has leske štar berš u has but lačo the šukar muršoro. Mira pheňakerakero čhavoro o Jakub tiš mulas has leske ochto čhon but pes na dođiđila. Vaš oda mange mangav kaj so duj džene te dživen but amnege chibalinen andre famelija. Amari famelija imar nane ajsi sar has. Oda hin agor so bi tumenge kamavas te lekhavel, bo te bi kamavas te lekhavel sa ta bi oda has pro bareder koter. Mangav tumenge but lošalipen andro tumaro dživipen u kaj pes tumenge miro lekhaviben te patisafol. Džanav hoj kerđom andro lekhaviben varesave chibi ale oda avka hin te manuš pisinel the duminel.

How My Family Live

This article is about me and my family.

I am a gipsy and proud of it. I am doing very well in my family. My family is very friendly, sincere and reliable. The main thing is we stick together and so it should be.

It's just that we had a tragedy happen to our family recently. My parents and relatives had a car accident and we have not been able to reconcile ourselves with it still. Oh well, that's life. Thank God, my parents and my sister have survived. It is a long story to tell.

I am an ordinary girl, who is thinking about life, what is to be and what is not to be. My life is not very difficult, well it is, but what other Romani deal with we don't.

We are not a very rich family really, we live as it fits our money. When mum and dad earn money, they pay for what they should and for food. What is left they keep because then there are times when we must help other families. This is why family must stick together, otherwise a family is not complete.

We Romani have some things in our blood. In family we sing since the childhood, we dance and what is most important, we often meet during the summer holidays.

We do not like when other gipsy cause only great shame. There are many children in my family but we are tidy, neat and so we do not like that we are lumped all together with the bad gipsies and we think it is not nice.

Because then, when the Czechs meet a gipsy woman or a gipsy man, they think they belong among them. My mum and dad say at home all the time that some of the whites were shouting at them and swearing at them.

I simply wish just one thing. I wish my beloved brother and my beloved nephew lived. My brother Tomášek died in the car accident. He was four and he was a very neat and nice little boy. My nephew Jakub, who died as well, was 8 months old and did not have time to enjoy life much. That is why I wish they both lived, we miss them in my family a lot. My family is not what it used to be once.

That is about all but not all about our family but it would be a long tale to tell.

I wish you all the best in life and that you like this article. I know there are mistakes but I do not mind so much because one is very pensive when one writes.

3. místo

Miroslav Škvára, ZŠ a MŠ Plánková 430, Strakonice

Jak žije moje rodina

Do naší rodiny patří děda, máma a sestra. Děda pracuje, maminka je doma a sestra chodí do první třídy. Já chodím do sedmé třídy. Do naší rodiny patří ještě pes a kočka. Pes se jmenuje Sára.

Ríká se, že pes a kočka se nemají rádi, ale náš pes a kočka se rádi mají a dokáží spolu spokojeně žít. Byl bych rád, kdyby všichni - jak Romové, tak i bílí - dokázali spolu žít tak spokojeně jako náš pes a kočka. Nejen ve škole, ale i při práci.

Sar dživel miri familia

Andre miri famelija perel miri daj, miro papus the miri pheň. Miro papus phirel andre buti e daj buti na kerel hiňi khere the miri nekterneder pheň phirel adnre peršo trieda. Miro phral phirel andre šovto trieda a miri pheň andre peršo trieda. O papus kerel buti. Me priv andre eftato trieda. Andre amari famelija tiš perel o rikono the e mačka, kada rikono the e mačka dživen amenca the hin lenge amenca mištes.

Phenel pes hoj e mačka the o rikono pes na rado dikhen, ale oda nane čačipen. Amaro rikono the mačka pes dikhen but rado. Kamavas bi kaj the amen o manuša – o Roma the o gadže kaj te dživas sar kala amare dživiri bijo mariben. Kaj savore jekhetanes te phiras andre škola the andre buti.

How My Family Live

My grandpa, my mum and my sister are my family. My grandpa works, mummy is at home and my sister goes to the first class. A dog and a cat belong to my family as well. The dog's name is Sára.

They say that dogs and cats do not like each other but our dog and cat like each other and they can live together in peace. I would be happy if all the Romani and the whites were able to live together so happily as our dog and cat. Not only at school but at work as well.

Romano suno 2011

Výsledky výtvarné soutěže

I. KATEGORIE: 1. – 3. třída ZŠ

1. místo

Michael Ficu, ZŠ Most-Chánov, Zlatnická 186

2. místo

Vanesa Červeňáková, ZŠ Tanvald, Údolí Kamenice 238
Kludie Malá, ZŠ Vítkov, nám. J. Zajíce 1, Vítkov 749 01

3. místo

Lenka Pohlodková, ZŠ Vítkov, nám. J. Zajíce 1, Vítkov 749 01

II. KATEGORIE: 4. – 6. třída ZŠ

1. místo

Dominik Mrkvička, ZŠ Vítkov, nám. J. Zajíce 1, Vítkov 749 01

2. místo

Kristýna Dunková, ZŠ Vítkov, nám. J. Zajíce 1, Vítkov 749 01

3. místo

Sára Kalová, ZŠ Vítkov, nám. J. Zajíce 1, Vítkov 749 01

III. KATEGORIE: 7. – 9. třída ZŠ

1. místo

Marie Grundzová, ZŠ Most-Chánov, Zlatnická 186

2. místo

Věra Bóohová, ZŠ Most-Chánov, Zlatnická 186

3. místo

Marcela Bažová, ZŠ Most-Chánov, Zlatnická 186

Zvláštní cena

Speciální škola Ústí nad Orlicí, Lázeňská 206 – Pavel Olah
ZŠ Most-Chánov, Zlatnická 186

1. místo, 1. kategorie

Michael Ficu, ZŠ Most-Chánov, Zlatnická 186

2. místo, 1. kategorie

Vanesa Červeňáková, ZŠ Horní Tanvald, Údolí Kamenice 238, Tanvald

2. místo, 1. kategorie

Klaudie Malá, ZŠ Vítkov, nám. J. Zajíce 1, Vítkov 749 01

3. místo, 1. kategorie

Lenka Pohlodková, ZŠ Vítkov, nám. J. Zajíce 1, Vítkov 749 01

1. místo, 2. kategorie

Dominik Mrkvička, ZŠ Vítkov, nám. J. Zajíce 1, Vítkov 749 01

2. místo, 2. kategorie

Kristýna Dunková, ZŠ Vítkov, nám. J. Zajíce 1, Vítkov 749 01

3. místo, 2. kategorie

Sára Kalová, ZŠ Vítkov, nám. J. Zajíce 1, Vítkov 749 01

1. místo, 3. kategorie

Marie Grundzová, ZŠ Most-Chánov, Zlatnická 186

2. místo, 3. kategorie

Věra Bóhová, ZŠ Most-Chánov, Zlatnická 186

3. místo, 3. kategorie

Marcela Bažová, ZŠ Most-Chánov, Zlatnická 186

1. kategorie

Diana Ondíčová, Základní škola praktická, Mělník, Jaroslava Seiferta 179

2. kategórie

Adriana Čonková, Základní škola, Praha 4, Boleslavova 1

2. kategórie

Sára Danková, ZŠ Vítkov, nám. J. Zajíce 1, Vítkov 749 01

3. kategorie

Pavel Demeter, ZŠ a MŠ Plánková 430, Strakonice

Romano suno 2010

Výsledky literární soutěže

I. KATEGORIE: 1. – 3. třída ZŠ

1. místo

Emílie Kurková, 3. B, ZŠ Nám. 28. října 22, Brno

2. místo

Amélie Kopřivová, 3. B, ZŠ Nám. 28. října 22, Brno

3. místo

Natálie Rusnáková, 3. B, ZŠ Nám. 28. října 22, Brno

II. KATEGORIE: 4. – 6. třída ZŠ

1. místo

Michal Michajlov, 4. třída, ZŠ Tolerance, Mochovská 570, Praha 9

2. místo

Lidie Fečová, 4. třída, ZŠ Boleslavova, Praha

3. místo

Kristýna Brázdová, 6. třída, ZŠ Tolerance, Praha

III. KATEGORIE: 7. – 9. třída ZŠ

1. místo

Michal Mica, 8. třída, ZŠ a MŠ nám. 28. Října 22, Brno

2. místo

Pavel Kaleja, 9. třída, ZŠ Školní nám., Ústí nad Labem

3. místo

Lucie Kokiová, 8. třída, ZŠ Plzeň, Plzeň

I. KATEGORIE: 1.–3. třída ZŠ

1. místo

Emílie Kurková, 3. B, ZŠ Nám. 28. října 22, Brno

Moje vysněná práce, moje tajná budoucnost

Moje vysněná práce je být žokejkou, protože mám ráda zvířata a kůň je moje nejoblíbenější zvíře. Chtěla bych se starat o koně. Chodím do jezdeckého oddílu, kde jezdím na koních a taky se o ně pomáhám starat. Hřebelcuji je a uklízím stáje. Jezdím také na závody. Mám to moc ráda.

So bi jekhvar kamavas te kerel

Kamavas bi jekhavar te avel žokejka, bo rado dikhav le džviren u le grajen me dikhav nekradeder. Kamavas bi te kerel buti paš o graja. Phirav andro klubos kaj hin graja, u phirkerav pro graja u šegetinav odoj le manušege pes pal o graja te starinel. Morav le grajen u pratinav o maštali. Tiš phirav pro zavodi. But rado kada me kerav.

The Job of My Dreams, My Secret Future

The job of my dreams is a jockey, because I like animals and horses are my favorite animals. I would like to take care of horses. I attend a riding club, where I ride horses and help to take care of them as well. I like grooming them and cleaning up the stables. I go to races too. I like it very much.

2. místo

Amélie Kopřivová, 3. B, ZŠ Nám. 28. října 22, Brno

Moje vysněná práce, moje tajná budoucnost

Až budu velká, chci být učitelkou. A proč chci být učitelka? Protože chci, aby byly děti chytré. Aby byly poslušné, aby všechno věděly. Budu mít hezkou práci a hodně peněz. Chci, aby byly romské děti úspěšné, aby byly milé, hodné a našly si práci. A také aby se bavily se všemi dětmi. Chci, aby byly všechny děti na celém světě chytré a do školy nosily pouzdro, pero, zmizík, tužky, gumu, pastelky, fixy a taky, aby psaly domácí úkoly.

So bi jekhvar kamavas te kerel

Sar avava bari kamav te avel učitelka. Soske kamav te avel učitelka? Bo, kamav kaj sa o čhavore t'aven godaver. Kaj te aven lače u kaj sa te džanen. Avela man šukar buti the but love. Kamav kaj o romane čhavore t'aven bachtale, kaj t'aven štira, lače u kaj peske te arakhen lači buti. Tiš bi kamavas kaj o romane čhavore te vakeren savore čhavorencu u kamav kaj sa o čhavore pal e luma t'aven godaver u kaj peske andre škola te hordinen toka, blavajzis, zmizikos, guma, pastelki, fixi u tiš kaj te keren o ulohi andre škola.

The Job of My Dreams, My Secret Future

When I grow up, I want to be a teacher. Why do I want to be a teacher? So that children are clever. So that they are dutiful, so that they know everything. I should have a nice job and a lot of money. I want Romani children to be successful, I want them to be pleasant, nice and be able to find a job. I also want them to speak with all children and I want all children of the world to be clever and want them to bring a pencil case, a pen, an ink eraser, pencils, an eraser, and markers to school and do their homework as well.

3. místo

Natálie Rusnáková, 3. B, ZŠ Nám. 28. října 22, Brno

Moje vysněná práce, moje tajná budoucnost

Až budu velká, chci být kadeřnice. Protože chci umět pěkně stříhat vlasy. Budu mít dobrou práci. Bude mě to bavit. A budu mít hodně peněz, protože hodně lidí chodí ke kadeřnici. Protože budu umět hezky stříhat vlasy, ostříhám je také mamince a babičce a i mým kamarádkám a i paní učitelka.

So bi jekhvar kamavas te kerel

Sar avava bari kamav te avel kadernička. Kamav te džanel šukares te strihinel le manušen. Hela man lači buti. Kajsi buti bi man but bavinelas. U hela man but love, bo but manuša phiren ke kadernička. Džanava šukares te strihinel le manušen, strihinava o bala la dajorake the la babake the mire amelenge the mira učitelka.

The Job of My Dreams, My Secret Future

When I grow up, I want to be a hairdresser. It is because I want to be able to cut hair nicely. I will have a nice job. I will enjoy it. I will also have a lot of money because many people come to hairdressers. Because I will be able to cut hair nicely, I will cut my mommy's and grandma's hair and my friends' hair and my teacher's hair as well.

II. KATEGORIE: 4. – 6. třída ZŠ

1. místo

Michal Michajlov, 4. třída, ZŠ Tolerance, Mochovská 570, Praha 9

Moje vysněná práce, moje tajná budoucnost

Jmenuji se Michal a chodím do 4. třídy.

Škola mě baví, asi proto, že mi učení jde samo. Rád počítám, zajímá mě svět kolem nás, v přírodovědě a vlastivědě jsem dost dobrý.

Líbí se mi, když mi dospělí říkají, že mohu být vším, čím si přeji. A já si přeji. Chci být policista. Je to pořádný chlap, má respekt u ostatních a dělá správné věci. Pomáhá. Dělá pořádek na ulici. Nevím, jestli by mě všichni respektovali, jsem napůl Rom a po tátovi Bulhar. Někteří lidé si myslí, že Romové se neumějí chovat. Ale já to umím a vím, jak se správně chovat. Rodiče mě to naučili. A učil bych i ostatní, třeba děti ve školách. Měl bych výhodu oproti ostatním policistům, že já bych Romům rozuměl, promluvil bych si s nimi, aby nic špatného nedělali. Teď mě napadá, jak dlouhá cesta mě ještě čeká. Musím dokončit základní školu a asi bych si měl udělat maturitu. To zvládnou, když budu chtít a budu se učit. A to já budu.

Až budu dospělý, chci, aby byli na mě rodiče pyšní, abych byl pyšný i sám na sebe za to, co jsem dokázal. Že jsem si splnil svůj dětský sen.

So bi jekhvar kamavas te kerel

Vičínav man Michal u phirav andre štvarto trieda. E škola man but bavinel avka hoj sa mange džal but lokes. Rado rachinav, hin anglal ma but interesantno o dživipen pašal ma, mire nekradeder predmeti hin e prirodoveda the e vlastiveda. But rado šunav kana o phureder manuša mange phenen hoj šaj avav sar avava baro so kamav. U me mange žalnav. Kamav t'avel šinguno. O šinguno hino but lačo manuš, hin les respektos maškar o aver manuša u kerel lače veci. Šigitinel. Kerel poriadkos pro ulici. Na džanav či bi man savore respektinas, bo som pre jepaš Rom the pre jepaš Bulharis. Varesave manuša gondliven hoj o Roma pes na džanen te likerel mištes. Miri daj the miro dad man kada sikhade sar pes mištes te likerel. Sikhavavas bi the le avre čhavoren andro školi sar pes mištes te likerel. Has bi man but lači vihoda khatar o aver šingune bo me bi le romenge achaľuvavas u vakeravas bi lenca avka sar kempel. Akana mange mek avel pre godi sar baro drom man užarel džikim avava bareder u šaj kerava kajsi buti. Mušinav te dokerel e škola, u kempel mange the e maturita. Kada me kerava bo kamav te avel goda ver, kempel mange mek but sikhľol. U oda me kerava. Sar avava baro čhavo kamav kaj miri daj the miro dad pre mande te aven barikane, kaj šaj t'avav barikano korkoro pre peste vaš oda kaj andro miro dživipen dogejľom. U tiš vaš oda hoj mange vigeľa miro čhavorikano suno.

The Job of My Dreams, My Secret Future

My name is Michal and I attend the fourth class.

I like school, probably so, because learning is easy for me. I like doing the maths, I am interested in the world around us, I am quite good at natural science and national history and geography. I like when adults

say that, "I can be whatever I wish to be". And I wish. I want to be a police officer. He is a real guy, he is respected by others and he does the right things. He helps. He keeps the streets in order.

I do not know if everybody would respect me, I am half Romani and half Bulgarian after my dad. Some people think, that Romani cannot behave themselves. But I can and I know, how to behave well. My parents have taught me to do so. And I would teach the others too, for instance children at schools. My advantage over the other police officers would be that I understand the Romani, I would talk to them, so that they would not do anything bad. It has just occurred to me, what a long journey is still awaiting me. I have to finish basic school and I should pass the state school leaving exam. I will manage, If I want it and study for it. And I shall.

When I grow up, I want my parents to be proud of me, and I want to be proud of myself for what I will have done. For having made my childhood dream come true.

2. místo

Lidie Fečová, 4. třída, ZŠ Boleslavova, Praha

Co dělal nebo dělá někdo z mé rodiny či známých a co se mi na tom líbí

Narodila jsem se 2. 9. 2000, je mi 10 roků a chodím do 4. třídy.

Mám bratra Jozífka, který rád maluje auta, už měl i výstavu v Galerii u Zlatého kohouta v Praze. A hraje i na bicí. Moje mamka je ta úplně ze všech maminek ta nejlepší. Umí hrát na saxofon, klavír, housle a sama skládá písně. Když byl můj bráška mamce v bříšku, tak měla ženskou kapelu a jezdila koncertovat třeba do Německa, Holandska a ještě někam. Přitom pracovala s dětmi ve sdružení Čhavorikani Luma – to je v překladu Dětský svět. Asi 30 dětí učila zpívat, tančit a hrát na hudební nástroje.

To sdružení mělo velký úspěch. Nastudovala dva dětské muzikály, jeden se nazýval Teta Lidie a druhý Zloděj a jeho svět aneb 15 krutých pravd.

Ty muzikály složil můj děda Jozef Fečo. V roce 2000 v divadle na Starém Městě v Revoluční ulici byla velká premiéra, je to dvouhodinový program. Babička dělala kostýmy, na tom muzikálu se podílela celá rodina. Teta Erika, můj bratranec, který je muzikant z povolání, a moje sestřenice měla hlavní roli, ona je totiž zpěvačka. Víte, proč vám to píšu? Protože já jsem také hrála v muzikálu hlavní roli, v divadle Drak v Hradci Králové jsem zpívala v soudní síni obhájkyň, bylo mi necelých 5 roků. Bráška tam měl roli policajta. Moje rodina je mi vzorem, protože každý umí hrát na hudební nástroj a mají maturitu a konzervatoř. Já vyrůstám v hudební a činorodé rodině. Jsem na mou rodinu hrdá. Já a můj bratr jsme také vícekrát koncertovali, v Akropoli na Žižkově, v Berouně, v Náchodě a různě na nějakých akcích. Já hraji na flétnu a tancuji i zpívám, bratr hraje na bicí. A proto je můj životní sen mít vlastnosti mé mamky a mé rodiny.

So pes mange pačisalol pr'odaso kerelas / kerel vareko mira famelijatar abo avre džženendar so prinžarav

Uľilom andro 2. septemberis 2000, the hin mange 10 berš u phirav andre štvarto trieda.

Hin man phral u vičinel pes Jozífek, rado malinel motorica imar les has tiš vístava andre galeria U zlatého kohouta Prahate u bašavel pro pubni. Miri daj hin odi nekfeder dajori. Džanel te bašavel pro saxafonos,

klaviris the lavuta korkori sthovkerel o gil'a. Sar miri daj užareslas mire phrales ta has la lavutariko banda andre savi bašavenas ča o džuvlija phirenas te bašavel andro aver thema andro Německo the Holandsko u mek varekhaj. Paš oda mek kerelas buti le čhavorenca andre organizacija Čavorikañi luma. Buter sar tranda čhavoren sikhavelas te gil'avel, te khelel u te bašavel pro lavuti.

Kala organizacija has but baro bachtalipen. Le čhavorenca kaj organizacija kerd'a duj muzikali jekh pes vičinel Lidie u o aver Zloděj a jeho svět aneb 15 krutých pravd. Kala muzikali sthodas miro papus o Jözef Fečo, andro berš 2000 andor teatros andre purañi Praha has bari premiera buter sar duj ori. E baba kerlas / kerelaso gada so has urde pro manuša so bavinenas nadro muzikalos, pro muzikalos kenas sa o manuša andal amari famelija. Miri nena e Erika miro strično phral so hino lavutaris a hin oda leskeri buti, mira strična pheña has peršo herčka andro muzikalos oj hiñi zpevačka. Džanen soske tumenge kada lekha-vav. Bo me tiš andre kada muzikalos bavinavas gil'avavas pro sudos sar e obhajkiña has mange na cala pandž berš, u kada has andro teatros U Draka andro Hradec Kralové. O phral ode bavinelas le šingunes. Miri famelija hin anglal ma ole manuša so mange sikhaven o drom kaj te džal, bo sako džanel pre varesoste te bašavel u sakones hin maturita the e konzervatoria. Me baruvav andre lavutariko famelija. U som but barikañi pre miri famelija. Me he miro phral imar buterval gil'adam anglal o manuša andro klub Akropolis pro Žižkovos, andro Berunos, Náchodos u pre aver zabavi. Me bašavav pre fletna the khelav u the gil'avav, o phral bašavel pro bubni. U vaš oda hin miro suno te avel sar e miri daj the miri famelija.

What Some of My Family or Friends Have Done or Do, and What I Like about It

I was born on September 2, 2000, I am 10 years old and I attend the fourth class.

I have got a brother Joey, who likes drawing cars. He has already had an exhibition in U Zlatého kohouta gallery in Prague and he plays the drums. My mom is the greatest of all mothers at all. She can play the saxophone, the piano, the violin and she composes songs. When my little brother was in my mom's tummy, she had an all-female band and they travelled to concerts, for example to Germany, the Netherlands and elsewhere still. At the time she worked with children in an association called Čavorikani Luma, which means the Childrens' World. She taught about 30 children to sing, dance and play musical instruments.

This association has been very successful. She has střed 2 children's musicals, one was called Aunt Lidie and the other one the Thief and His World or 15 Cruel Truths.

The musicals were composed by my grandpa Jozef Fečo in the year 2000. They were premiered in a theater in the Old Town in Revoluční Street, it was a two-hour performance. My grandma did the costumes, all family took part in that musical. My aunt Erika, my cousin, who is a professional musician and my cousin appeared in a leading role, the thing is that she is a singer. Do you know, why I am writing this to you? Because I appeared in a leading role as well, performed an attorney at a court, I was nearly five years old in the Drak theatre in Hradec Králové. My little brother played a cop. My family are an example to me because every one of them can play a musical instrument and they all have graduated from secondary schools and music schools. I am growing up in a musical and creative family. I am proud of my family. My brother and I have appeared in concerts several times, in Akropolis, in Žižkov, in Beroun, in Náchod and at various events. I play the flute, dance and sing, my brother plays the drums. That is why the dream of my life is to have my mom's and my family's characteristics.

3.místo

Kristýna Brázdová, 6. třída, ZŠ Tolerance, Praha

Moje vysněná práce, moje tajná budoucnost

Jednou v listopadu paní učitelku napadlo, že bychom mohli napsat, čím chceme v budoucím životě být. Hlavně jaký je náš sen a jestli se snažíme, aby se nám splnil.

Já jsem Kristýna, je mi 12 let a moc bych chtěla být zpěvačkou. Moc se mi líbí noty, pořád mě překvapuje, jak z něčeho takového může vzniknout hudba. Mezi můj nejoblíbenější nástroj rozhodně patří klavír. Nejúžasnější je, když vás ke zpěvu doprovází klavír.

Kdybych se nestala zpěvačkou, tak bych chtěla být klavíristkou. Zajímalo by vás proč? Tak já vám o tom něco řeknu.

Jako každá Romka mám moc ráda tanec a zpěv. S bratrancem jsme založili kapelu Gypsy Tyson. O Vánocích budeme nahrávat svoje CD a já tam budu zpívat čtyři sóla. Úplně tím žiju, zpěv je pro mě celý život.

Myslím si, že nám to moc jde, a troufám si říct, že jsme dobří. Proto jsme hodně přemýšleli, jestli se nekusíme přihlásit do nějaké talentové soutěže. Hodně jsme o tom jako kapela mluvili, ale kdyby nás odmítli, tak by nás to hodně mrzelo. To jsme nechtěli. My zpíváme a tancujeme pro radost.

Rozhodně jednu věc vím. Ví, co v životě nechci. Nechci ztrácet svůj čas tím, že se budu s kamarádkami někde flákat a kouřit. Chci se dobře učit a dělat to, co mě moc baví. Každý by si měl najít nějakou náplň svého života, aby potom nelitoval, že mládí jen tak proflákal.

So bi jekhvar kamavas te kerel

Jekhvar oktobriste avlas la učitelkake pre godi hoj bi šaj lekhavahas pisišagos pal oda so kamas te avel sar avaha bareder. Savo hin amaro suno u či keras pr'oda kaj te avel amaro suno čačipen. Me som e Kristýna u hin mange deš u duj berš u kamavas bi te gil'avel. Igen but pes mange paťinen o noty, furt mange našti avel pre godi sar šaj le notendar avel gil'i. Miro nekradeder sersamos hin o klaviris. Nekfeder hin te paš o gil'aviben bašavel o klaviris. Sar baruvava u nagil'avava, kamav te bašavel pro klaviris. Kamen te džanel soske? Ta me tumenge pal oda vareso phenava. Sar sako romañi čaj but rado khelav the gil'avav. Mire strične phraleha thodam banda Gypsy Tyson. Pre karačoñ keraha amaro peršo CD, u me pro CD gil'avava korkori štar gil'a. Kada gil'avipen hin miro dživipen, dživav oleha calo miro dživipen. Duminav mange hoj sam but lače andr'oda so keras. But duminahas andre banda hoj džaha andre talentovo sučaž. But pal oda vakerahas savore džene andre banda, afe šaj pes ačhol hoj pes le manušenge amaro bašaviben napaťinela u šaj amenge phenen hoj amen na kamen andre sučaž a kada bi amen savoren meržinelas. Kada na kamas. Amen khelas the gil'avas, kaj te lošaras le avren the amen. Džanav jekh veca. Džanav so andro miro dživipen na kamav. Na kamav te našamel peskeru dživipen oleha hoj phirava pal avral u pijava cigarekľi sar phuri romñi. Kamav man mištes te sikhľol u te kerel andro miro dživipen oda sostar avava bachtali. Sako kamel peske te arakhel oda so les abo la andro dživipen bachtalarel, kaj palis te na roven hoj peske mosarde o terñipen diliñipenca.

The Job of My Dreams, My Secret Future

One day in November it occurred to my teacher that we could write what we wanted to be in our future lives. Mainly, what our dream was and if we tried to make it come true.

I am Kristýna, I am 12 years old and I would very much like to be a singer. I like notes very much, it still surprises me, how music can originate from something like that. The piano belongs surely among my favorite musical instruments. The most fantastic thing is when we sing accompanied by the piano.

If I do not become a singer, I would like to be a piano player. Would you like to know why? Well, let me tell you then.

As every Romani girl, I like dancing and singing very much. My cousin and I have founded a band called Gypsy Tyson. At Christmas we are going to record a CD and I am going to sing four solos. I am totally living it, singing is all my life.

I think that we are very good at it and I daresay, we are great. That is why we had been thinking a lot, whether we could try to enroll in some talent show. We had spoken about it a lot in our band but if we were refused, we would feel very sorry about it. We did not want that. We sing and dance for fun.

One thing I know for sure. I know what I do not want in my life. I do not want to waste my time hanging about and smoking with my friends. I want to study well and do what I like a lot. Everyone should find something which makes his or her life content so that he or she will not be sorry once that he or she spent his or her youth just hanging about.

III. KATEGORIE: 7. – 9. třída ZŠ

1. místo

Michal Mica, 8. třída, ZŠ a MŠ nám. 28. Října 22, Brno

Moje vysněná práce, moje tajná budoucnost

Ještě nevím, co budu dělat, je to na mém rozhodnutí. Nejvíc mi jde spravovat hudební nástroje. Nevím ale, na jakou školu bych se měl přihlásit, abych toto mohl vykonávat. Zním jednoho pána, který se živí tím, že spravuje hudební nástroje. Také spravuje můj saxofon. Má certifikát k tomu, aby mohl tuto práci vykonávat, opravuje dechové nástroje a je v tom výborný. Opravil mi část saxofonu a vzal si za to sedm tisíc korun. Taková práce by mě taky bavila a ještě bych si vydělával dobré peníze. Dokážu si opravit saxofon už i sám, vyčistit jej a namazat. Ten pán, který opravuje hudební nástroje, mi v tomto směru pomohl jen velice málo, abych uměl svůj nástroj opravit sám. Měl asi čtyřicet let starý saxofon, který jsem rozebral, abych měl náhradní díly na svůj stávající saxofon. Už jsem opravoval i korky. To se vezmou korkové uzávěry od vína, rozkrojí se na tenké plátky a ty se pak lepí na saxofon. Hrát jsem se naučil od jednoho člověka ze Slovenska. Pracoval u mého otce. Dva roky už jezdím hrát na různé akce, i na Slovensko jezdím hrát, tam jsou ti nejlepší muzikanti, co znám. Lepší jak tady v Brně. Tam se muzikant s nástrojem v ruce už rodí. Můj otec má firmu, má hodně práce, ale už není tak zdrav jako kdysi. Má špatný tlak. Já bych jeho práci vykonávat nemohl a ani nechtěl, chci se věnovat opravování hudebních nástrojů. Na takovou školu by mě přijali hned.

So bi jekhvar kamavas te kerel

Mek na džanav so kerava, oda hin pre mande. Nekbuteder mange džal te prikerel o bašavibnaskere sersami. Na džanav pre savi škola mušinav te džal. Džanav jekhe manušes, so kajsi buti kerel u prikerel mange o miro saxofonos. Les hin certifikatos u prikerel savore bašavibnaskere sersama so hin pro dechos, hino igen but lačho. Kerđas mange neve šerandi a ilas peske vaš oda eřta ezera. Kajsi buti bi mange džalas u mek bi peske zarodavas lačhe love. Imar džanav peskro saxofonis te prikerel, te žužarel les, te les čeporo te vimakhel.

Oda dženo so prikerel o bašavibnaskere sersama mange ča čeporo pomožindas. Sas man saranda berš purano saxofonos u diňom les pro koterka kaj te kamava prikerel o peskro saxofonis. Imar prikeravas the korki. Oda pes len o korki khatar e mofori u činen pes pre kotora the lepinen andro saxofonis.

Te bašavel man sikhadaš jekh dženo paľ o Slovensko. Jov kerlas buti paš miro dad. Duj berša imar phirav te bašavel pro zabavi. The pro Slovensko phirav te bašavel, ode hin feder lavutara sar adaj ko Brnos. Kode te baruven, imar o bašavibnaskeri sersami phageren – avka mištes jon bašaven. Mire dades hin firma, hin les but buti, ale imar nane kajso sasto sar sas. Hin les na lačho kikiđnipen. Me bi kajsi buti na kamavas te kerel, kamav te prikerel o bašavibnaskere sersama. Pre kajsi škola bi man ilahas, bo sar me bi lenge zabašandomas, imar bi has kisne.

The Job of My Dreams, My Secret Future

I do not know yet, what I am going to do, it is upto me to decide. I am best at repairing musical instruments. I do not know though, which school to apply for, to be able to do this. I know one man, who makes his living by repairing musical instruments and he repairs my saxophone as well. He is certified to do this, he repairs wind instruments and he is excellent at it. He has repaired a part of my saxophone and charged seven thousand crowns for that. I would enjoy such a job too and what is more, I would make good money as well. I can repair my saxophone myself now, I can clean it and grease it. The man, who can repair musical instruments, helped me very little to learn to repair my instrument myself. He had an about forty years old saxophone which I took apart, so that I would have spare parts for my current saxophone. I have already repaired the cork tenons too. You take the wine corks, slice them thinly and those are glued on the saxophone. I have learnt to play the saxophone from some man from Slovakia. He works for my father. I have been travelling to various events and I have travelled to Slovakia too and there are the best musicians I know, better than here in Brno. There the musicians are born with instruments in their hands. My father has a company, he is very busy and is not as healthy as he once used to be. His blood pressure is bad. I could not do his job and would not, I would like to repair musical instruments. I would be accepted to such a school right away.

2.místo

Pavel Kaleja, 9. třída, ZŠ Školní nám., Ústí nad Labem

Moje vysněná práce, moje tajná budoucnost

Co rozhoduje o mé budoucí práci? Bude to osud, nebo budu já tím rozhodujícím? Dávám si takovou otázku, protože nevím, co se mi může přihodit. A to by znamenalo, že bych nedodělal školu a můj sen by se vytratil. Ale kdo ví? Jsem už v 9. třídě a musím se rozhodnout, na jaký obor se přihlásím. Nejvíce mě potěšily tyto tři školy: střední škola elektrotechniky a spojů, potom střední škola ekonomiky a podnikání a poslední je soukromá obchodní akademie. V dětství jsem se chtěl stát policajtem, vždycky jsem chtěl, aby v České republice byl pořádek, bezpečnost a aby se dodržovaly zákony. Ale teď se svým dnešním rozumem bych moc chtěl maturitu. Sice to znamená čtyři roky učení, ale to musím vydržet. Mám na výběr tři školy a z těch škol mě nejvíce zaujala soukromá obchodní akademie, protože jsou tam neuvěřitelné možnosti. Až bych ukončil tuto školu, naučili by mě založit firmu a začít podnikat. Bylo by to pro mě moc dobré a naši by byli na mě pyšní. A aby byli na mě pyšní, nesmím je zklamat. A kamarádům bych dal práci. A dal bych práci i těm, kteří jsou na ulici.

So bi jekhvar kamavas te kerel

So hela miri buti sar baruvava? Hela oda bacht bibacht abo me korkoro mange kerava o miro dživpen sar kamav? Phučav mandar bo na džanav so pes šaj ačhol. Oda bi has hoj šaj na dokerav e škola u avka bi našavavas miro suno. Ale ko džanel? Som andre eňato trieda u mušinav man te rozhodņinel pre savi maškarutno škola kamav te džal. Nekbuteder pes mange paņinen trin školi: sa hine maškarutne peršo hin e elektrotehnika u kole aver duj oda hin ekonomika u te sikhľol sar mištes te binavkerel o veci. Ciknorvarbastar kamľom te avel šinguno, furt kamavas kaj pro čechi t' avel poriadkos, u kaj pes te dolikeren o čačipena. Ale adadžives mira godaha oda dikhav jinakšeder, kamav e maturita a oda hin štar berš mek te sikhľol pre maškarutņi

škola u kada me mušinav te kerel. Šaj mange vikidav andal o trin školi u mange pes but patisaľol e obchodno akademia, bo pal kaja škola hin but lače možnosci so te kerel. Takoj kana bi dokeravas kaja škola takoj bi džanavas sar te kerel mange miri firma. Kada bi has anglal mande but lačo u miri daj the miro dad bi has pre ma but barikane. U kaj t'aven barikane mušinav kaja škola te dokerel. Palis šaj dav buti mire amalenge the avre manušenge so dživen pre ulica.

The Job of My Dreams, My Secret Future

What decides about my future job? Will it be the fate or will I be the one making the decision? I ask myself such a question because I do not know, what may happen. This would mean that I may not finish the school and my dream would disappear. But who knows? We are already in the 9th class and I must decide which programme I am going to apply for. I was most pleased with these three schools: the Secondary Electrotechnical and Telecommunication School, then the Secondary Economic and Business School and the last one is the Public Business Academy. As a child I wanted to be a police officer, I have always wanted the Czech Republic to be an orderly and safe country, where laws are obeyed. But now, with my current mind, I would like to pass the state school leaving exam. It means four years of learning but I must withstand that. I have three schools to choose from and I am interested in the Public Business Academy the most, because the opportunities are incredible there. Immediately after having graduated from that school, they would teach me how to establish a company and start running a business. It would be very good for me and my parents would be very proud of me. I must not disappoint them if I want them to be proud of me. And I would give work to my friends. And I would give work to those living in the streets.

3.místo

Lucie Kokiová, 8. třída, ZŠ Plzeň, Plzeň

Moje vysněná práce, moje tajná budoucnost

Jmenuji se Lucka, je mi 14 let. Bydlím s rodiči, mám sestru a bratra. Chtěla bych být letuškou, protože by mě to bavilo a poznala bych svět. V budoucnu bych chtěla pomáhat mamce a tatkově. Nechtěla bych zklamat svou sestru, je na mě zvyklá. Protože moje mamka a tatka na tom nejsou zrovna moc dobře, tak čeká tu největší pomoc ode mě. A já věřím tomu, že jí pomohu.

Svojí budoucnost si představuji takto: chodit do práce, vydělávat slušné peníze a živit rodinu. Můj sen je letět na Kubu, protože se mi líbí, jak Kubánky tančí. Poznala bych, jak tam lidé žijí, jací jsou atd. Já také tančím a také bych chtěla, abychom byli se svým tanečníkem mistři světa v tancování. Ale tohle všechno není tak důležité, jako být zdravá, mít se dobře a mít svou lásku. Lásku považuji za důležitou, protože bez lásky by nebyl život hezký.

So bi jekhvar kamavas te kerel

Vičínav man Lucka hin mange deš u štar berš. Dživav mira daha the dedeha the la Keňa the le phraleha. Kamavas bi t'avel letuška, bo bi rado prindardomas o aver thema u tiš bi man kajsi buti bavinelas. Sar baruvava kamav te šegetinel mira dake the dedeske. Kamav tiš te šegetinel mira pheňake bo man but rado dikhel. Kamav lenge te šegetinel bo miri daj the mro dad hine čore, u miri pheň užarel baro šegetišagos mandar sar me avava bari. U me paťav oleske hoj me lake jekhavr šegetinava.

Sar dikhava oda so manca avla:

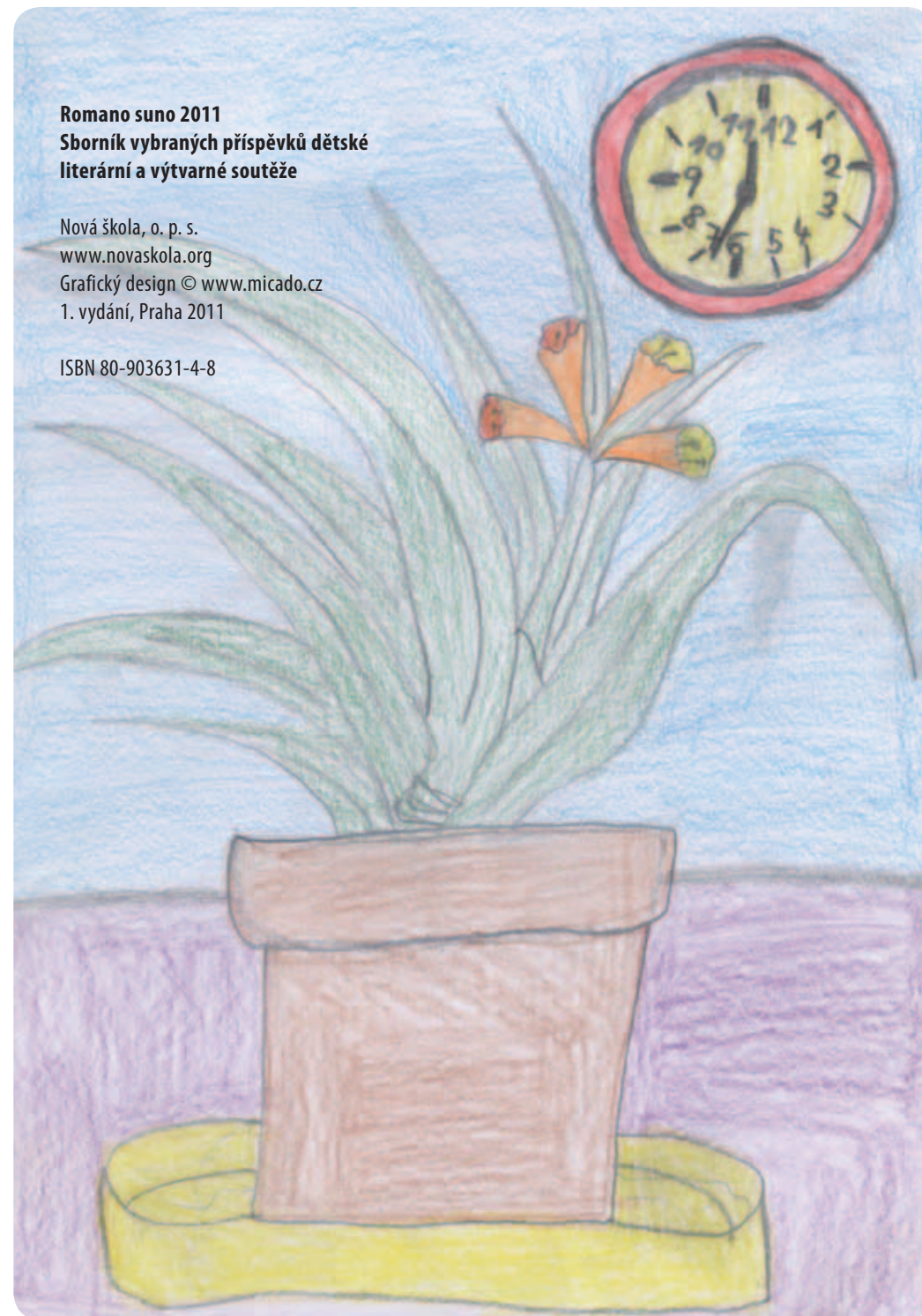
Phirava andre buti, zakerava šukar love u šegetinava mira famelijake. Miro suno hin jekhvar te džal pre Kuba but pes mange paťinel sar khelen o Kubanki. Me tiš khelav u tiš bi kamavas kaj jekhvar mire tanečikoha te vikhelav, khelibnaskeri suťaž. Ale kada nane až avka baro, avak sar oda kaj o manuš te hel sasto, kaj sastes te dživel u jak les tiš te hel o kamiben. O kamiben me šunav sar vareso baro andro dživipen, bo bijo kamiben bi nahelas o dživipen šukar.

The Job of My Dreams, My Secret Future

My name is Lucka, I am 14 years old. I live with my parents, I have got a sister and a brother. I would like to be a flight attendant because I would enjoy that and would see the world. In the future I would like to help my mom and dad. I would not like to disappoint my sister, she is used to me. Because my mom and dad are not doing much well, she expects most help from me. And I believe that I will help her.

I imagine my future as such:

I will go to work, make good money and support my family. My dream is to fly to Cuba because I like the Cuban women dancing. I would learn how people live there, what they are like, etc. I like dancing too and I would also like that my partner and I were the world champions in dancing. But none of this is as important as being healthy, doing well and have someone to love. I consider love important because without love, life would not be nice.

Romano suno 2011 Sborník vybraných příspěvků dětské literární a výtvarné soutěže

Nová škola, o. p. s.
www.novaskola.org
Grafický design © www.micado.cz
1. vydání, Praha 2011

ISBN 80-903631-4-8

NOVÁ ŠKOLA, o.p.s.

POSKYTUJEME SLUŽBY V OBLASTI INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ, ZAJIŠŤUJEME DOUČOVÁNÍ, POMÁHÁME ROZVÍJET KOMUNITNÍ ŠKOLY, VZDĚLÁVÁME ASISTENTY PEDAGOGŮ PRO SOCIÁLNĚ ZNEVÝHODNĚNÉ ŽÁKY, PODPORUJEME ROMSKÉ DĚTI A CIZINCE VE VÝBĚRU STŘEDNÍ ŠKOLY A PROFESE, PŘIPRAVUJEME JE NA PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKY, ORGANIZUJEME CELOREPUBLIKOVOU LITERÁRNÍ A VÝTVARNOU SOUTĚŽ ROMANO SUNO (ROMSKÝ SEN).

WWW.NOVASKOLA.ORG